

INNOVATIVE METHODS AND IT TECHNOLOGIES IN THE TEACHING OF MODERN LANGUAGES AT THE ECONOMIC UNIVERSITY (ON THE EXAMPLE OF TEACHING UKRAINIAN AND POLISH LANGUAGES AS FOREIGN)

Larysa Bondarchuk

PhD, National Economic University named after Vadym Hetman,
e-mail: larysa.bondarczuk@ukr.net, orcid.org/0000-0001-9017-6381, Ukraine

Lesia Iermak

lecturer, National Economic University named after Vadym Hetman,
e-mail: Polanie@ukr.net, orcid.org/0000-0001-8511-2746, Ukraine

Tamara Podgurska

senior lecturer, National Economic University named after Vadym Hetman,
e-mail: podgurska@meta.ua, orcid.org/0000-0002-6461-383X, Ukraine

Abstract. The article presents the specific character of teaching foreign languages – "Ukrainian as a foreign language" and "Polish as a foreign language" – for students-economists at Kiev National Economic University named after Vadym Hetman. The basic assumptions of these disciplines are the principle of regularity, the orientation on achieving linguistic communication, and familiarizing students with vocational vocabulary. Disciplines are aimed at teaching practical knowledge of Ukrainian and Polish as foreign languages, shaping cultural (real-life) competences and familiarizing with the normative principles of functioning of these languages in various communication situations.

Particular attention is also paid to the use of innovative methods and IT technologies in language education of a modern economic university (case study method, project method, metaplan method in teaching Polish and Ukrainian languages as foreign).

Keywords: innovative methods, Polish language, Ukrainian language, IT-technologies, circulation education, case study method, project method, "metaplan" method.

DOI: <http://dx.doi.org/10.23856/2815>

Introduction

Eurointegracyjne procesy w Ukrainie na współczesnym etapie rozwoju wyższej szkoły wymagają wprowadzania do edukacyjnych programów ekonomicznych szkoły wyższej nowych dyscyplin i stosowania innowacyjnych metod ich przeprowadzenia. Jedną z perspektywnych dyscyplin na uniwersytecie ekonomicznym jest kurs języka polskiego, do którego wchodzi: praktyczne wykorzystanie przez studentów języka polskiego i normatywnej bazy jego funkcjonowania w różnych sytuacjach komunikacyjnych, kształtowania u studentów kompetencji językowej i t.p. Podstawowymi założeniami dyscypliny "Język polski jako obcy" są systematyczności, zorientowanie na osiągnięcie komunikacji językowej i zapoznanie słuchaczy ze słownictwem specjalistycznym, zawodowym. Kurs ma na celu nauczanie praktycznej znajomości języka polskiego, kształtowanie kompetencji kulturowej (realizowawczej) oraz zapoznanie z normatywnymi zasadami funkcjonowania języka w różnych sytuacjach komunikacyjnych. Dyscyplina "Język polski jako obcy" w Kijowskim Narodowym Uniwersytecie Ekonomicznym imienia Wadyma Hetmana jest udanym projektem ostatnich lat, dyscypliną, którą z każdym rokiem wybierają coraz więcej

studentów. W 2014 roku kurs "Język polski jako obcy" wybrali 110 studentów, w 2015 - już 250, w 2016-2017 latach - do 400 studentów.

Na współczesnym etapie rozwoju wyższej edukacji na Ukrainie aktualne jest również studiowanie języka ukraińskiego jako obcego ze stosowaniem współczesnych metod, z użyciem najnowszych zasobów technicznych. Studenci-cudzoziemcy w Kijowskim Narodowym Uniwersytecie Ekonomicznym imienia Wadyma Hetmana za dosyć ograniczony czas muszą nauczyć się rozmawiać, czytać i pisać w języku ukraińskim, żeby umieć używać w rozmaitych życiowych sytuacjach i na zaawansowanym poziomie wykorzystywać podczas nauczania, znać standardowe konstrukcje językowe, poznać tradycję i kulturę Ukrainy i inne.

Stosowanie w praktyce innowacyjnych metodologicznych podejść nadaje możliwość wykładowcom języka wprowadzić i udoskonalić nowe metody pracy, zwiększyć efektywność procesu edukacyjnego i poziom wiedzy studentów. Do innowacyjnych metod nauczania języka ukraińskiego jako obcego można zaliczyć: a) interaktywne metody nauczania, b) wykorzystanie technologii IT (komputerowych i multimedialnych, sieci Internet) itp.

Interaktywne nauczanie - to aktywne współdziałanie wszystkich uczestników procesu otrzymania wiedzy pod kierownictwem wykładowcy. Na zajęciach z języka ukraińskiego jako obcego i języka polskiego jako obcego wykorzystują takie rodzaje metod interaktywnych: „burza mózgów”, wywiad, biznesowe i rolowe gry, metaplan, przeprowadzenie studenckiej konferencji, wycieczki, inscenizacji sądowego procesu etc. Takie formy przeprowadzenia zajęć rozwijają spostrzegawczość studentów, uczą wyciągać wnioski, zestawiać oddzielne fakty, studenci lepiej rozumieją materiał teoretyczny, uczą wykorzystywać nabytą wiedzę w nowych sytuacjach. Na przykład, tematy: "Moja rodzina", "W sklepie", "W banku", "Na poczcie", "Muzea Kijowa" i inne, przeprowadzone pod postacią gry, wywiadu, konferencji czy wycieczki, pomogą studentom lepiej zrozumieć leksykę ukraińską i polską, głębiej zaznajomią z nowymi dla ich realiami. Użycie metod interaktywnych pobudza wykładowcę i studentów do stałej twórczości, doskonalenia, wzrostu fachowego. Rozumienie struktury języków polskiego i ukraińskiego jako obcych odbywa się w typowych kontekstach komunikatywnych i głównych rodzajach działalności językowej przy pomocy innowacyjnych metod nauczania. W praktyce innowacyjne metody nauczania sprzyjają podwyższeniu efektywności procesu edukacyjnego i poziomu wiedzy studentów (Łarina, 2013).

IT-technologie w nowoczesnej edukacji językowej uniwersytetu ekonomicznego

Znany ukraiński badacz języka ukraińskiego w Internecie Sergiusz Czemerkin zaznacza, że "status języka ukraińskiego w znacznej mierze zależy od globalizacyjnych procesów, które odbywają się w społeczeństwie, w szczególności, przez aktywne wprowadzenie do współczesnego bytu Ukraińców technologii komputerowych, a zwłaszcza - Internetu" (Czemerkin, 2009). Dotyczy to i wykorzystania środków Internetu w nauczaniu.

Dzisiaj coraz więcej aktualnym jest nauczanie języków polskiego i ukraińskiego jako obcych z wykorzystaniem innowacyjnych metod i IT-technologii, z wykorzystaniem środków Internetu. Studenci Kijowskiego Narodowego Uniwersytetu Ekonomicznego imienia Wadyma Hetmana powinni odpracować przyzwyczajenia rzeczowego i naukowego obcowania, dobrze orientować się w utworach klasycznych i współczesnych ukraińskich pisarzy itp (Konowałow, 2002). Stosowanie w praktyce środków Internetu nadaje możliwość wykładowcom języków wprowadzić i udoskonalić nowe metody pracy, zwiększyć efektywność edukacyjnego procesu i poziom wiedzy studentów.

Praktyka wykorzystania środków Internetu podczas nauczania języków polskiego i ukraińskiego jako obcych zaświadcza, że najprodukcyjniejszymi i bardzo ciekawymi rodzajami prac dla studentów są:

- a) stworzenie własnej strony internetowej (blogu) w języku ukraińskim czy polskim;
- b) eksperyment językowy w Internecie;
- c) badanie osobliwości języka emotikonów i leet-języka podczas interaktywnego on-line obcowania w Internecie itp.

Praca nad stworzeniem własnej strony internetowej (blogu) w języku ukraińskim czy polskim ma kilka etapów, które pomagają studentom jak zapoznać się z powszechnie używaną i specjalną ukraińską i polską leksyką, tak i zostać aktywnym uczestnikiem ukraińskojęzycznej i polskojęzycznej blogosfery.

Serwis internetowy, witryna internetowa, strona WWW (od ang. web page) - to całokształt stron internetowych, dostępnych w sieci (Internecie), które są zjednoczone jak treścią, tak i nawigacyjnie, grupa powiązanych ze sobą, w celu zwiększenia funkcjonalności stron internetowych. Stroną internetową, również nazywają dowolny obiekt w Internecie, za którym przymocowany jest adres, który identyfikuje go w sieci (FTP, WWW etc.).

Termin blog (*web log* – dziennik sieciowy) - to witryna, główna treść której - to zapisy, obrazy czy multimedialne pliki, co regularnie dodają się użytkownikami. Dla blogów charakterystyczne krótkie zapisy o potocznych wydarzeniach. Blogerami nazywają ludzi, które są autorami blogów. Blog od wielu innych stron internetowych różni się zawartością. Całokształt wszystkich blogów w Internecie stwarza blogosferę. Popularność blogosfery jest określona najpierw możliwością użycia takich niedostępnych wcześniej instrumentów, jak RSS, *trackback* etc.

Studentom proponuje się:

- a) wybrać domenę (adres) dla stworzenia własnej strony internetowej czy blogu w języku ukraińskim czy polskim;
- b) stworzyć własną stronę internetową czy blog w języku ukraińskim czy polskim z dotrzymaniem rekomendacji specjalistycznych stron internetowych;
- c) osiągnąć odwiedzania 100 czy więcej gości strony internetowej (blogu) z kilku zapisami w komentarzach.

W Internecie działają sporo bezpłatnych automatycznych portalów dla stworzenia blogu.

Livejournal - najsłynniejszy i najpopularniejszy portal. Żeby zrobić blog na ŻŻ (tak nazywają ten blog, - dosłownie, Żywy Żurnał (Żywe Czasopismo), wystarczy przejść na stronę internetową www.livejournal.com i nacisnąć "Stworzyć czasopismo" (język interfejsu można wybrać w ustawieniach). Studentom nadany jest do korzystania bezpłatny account typu imię.livejournal.com. Na ŻŻ można pisać jak z głównej strony, tak i w specjalnym programie klienta Semagic - który pozwala pisać do blogu nie zachodząc na stronę internetową, jednak połączenie z Internetem jest konieczne. ŻŻ również pozwala brać udział, stwarzać i pisać do community (wspólnoty). Adresem każdej wspólnoty jest community.livejournal.com/imię.

Blogger. Stworzyć tutaj blog można bardzo łatwo - wybrać profil, nazwać blog, wybrać szablon. Studentowi nadaje się domena typu imię.blogspot.com. Ciekawie, że Blogger jak pododdział Google pozwala розміścić reklamowe bloki Google AdSense i w ten sposób zarabiać (co jest niemożliwe w ŻŻ). Również portal jest w całości zgodny z innymi produktami Google - Picasa Web Albums, Google Data API support, podtrzymuje drag&drop przy ustawieniach strony.

Blog.Net.Ua - pierwszy ukraiński automatyczny portal bezpłatnych blogów. Stworzyć blog na tej platformie jest lżej, aniżeli w światowych platformach, które są opisane powyżej. Trzeba wybrać nazwę blogu, i za kilka minut otrzyma się bezpłatny blog typu *imię.blog.net.ua*. Następnym krokiem jest przejście do paneli zarządzania Wordpress. Wordpress prawie idealnie nadaje się dla blogu. Tu nie trzeba coś ustawiać - zapisy dodają się automatycznie, jak i widzety, tematy, kategorie i wiele innych. Na ogół głównym celem *Blog.Net.Ua* jest ukrainizacja blogosfery, przecież całe tematy przetłumaczono na ukraiński interfejs.

Metoda case study nauczania języków polskiego i ukraińskiego jako obcych

Metoda case study (analiza przypadku, studium przypadku) w nauczaniu zaczęła wykorzystywać się w edukacji od początku XX wieku. Jest to analiza pojedynczego przypadku, szczegółowy opis rzeczywistego przypadku. Opracowanie przypadku z punktu widzenia językowego pozwala wyciągnąć wnioski co do jego zasięgu językowego, szczegóły słownictwa, używanego w tym przypadku itp. Celem studium przypadku językowego jest nauczanie języka obcego w konkretnych sytuacjach językowych, pokazanie błędów językowych, których należy unikać.

Metoda case study nauczania języków polskiego i ukraińskiego jako obcych jest współczesnym i perspektywnym kierunkiem pracy ze studentami, ponieważ pomaga im wykorzystywać język obcy w konkretnych sytuacjach. To jest metoda nauczania, według której studenci i wykładowcy biorą udział w bezpośrednim omawianiu konkretnych sytuacji. Zadaniem wykładowcy jest dobrać odpowiedni materiał, a studenci rozstrzygają zaproponowany problem i spostrzegają reakcję kolegów na swoje wypowiedzi. Rola wykładowcy jest skierowywanie rozmowy, albo dyskusji przy pomocy pytań problemowych i kontrolowanie czasu pracy nad problemem.

Ponieważ tradycyjne kejsy (case) przeważnie są gramami rolowymi lub biznesowymi, to trzeba wyróżniać specjalny typ kejsów, które będą zaproponowane na zajęciach językowych. Takie kejsy można nazwać kejsami językowymi, gdzie zachowuje się właściwie zasada gry, lecz celem jest nie tylko rozwiązanie realnego problemu, ale i studiowania środków językowych, które obsługują konkretny kejs. Studenci pracują z leksyką, frazeologią, terminologią, używając konkretnych połączeń słów, zdań, mikro- i makrotekstów, uczą się na pamięć wierszów czy prozaicznych odcinków w języku ukraińskim albo polskim itp.

W kejsach językowych zawsze rozpatruje się dowolną realną sytuację, która może powstawać w dowolnej branży gospodarki lub bytu i która odzwierciedla stan problemu czy obiektu za konkretny okres czasu. Na przykład, kejs "Biblioteka" przewiduje opis konkretnej sytuacji, kiedy student-cudzoziemiec odwiedza bibliotekę i odnajduje/nie odnajduje potrzebny podręcznik.

Kejs językowy w przybliżeniu posiada następującą strukturę: tekst lub dialog, na podstawie którego odbywa się dyskusja, mini-słownik, który zawiera słownictwo, terminologię, frazeologię dobraną do tematu przypadku, praktyczne ćwiczenia językowe (na przykład, wybrać apostrof lub znak miękki w podkreślonych wyrazach tekstu, potwierdzając poprawność wyboru regułą), pytania dotyczące tematu, które są problematyczne i wywołują dyskusję między studentami lub małymi grupami. Osobno można zaproponować kreatywne zadania, które są oparte na własnym doświadczeniu studentów.

Jak w innych grach biznesowych, case-metoda ma na celu maksymalną aktywizację pracy każdego studenta i dostosowanie go do analizy sytuacji i zaproponowanego materiału

językowego. W związku z tym grupa studentów powinna zostać podzielona na kilka podgrup (małych grup) prowadzonych przez moderatorów-studentów. Małe grupy studentów-cudzoziemców tworzą się zwykle na podstawie następujących kryteriów: geograficzny (studenci z Turkmenistanu, Azerbejdżanu, Rosji etc. tworzą swoje własne małe grupy), jednopoziomowe lub różnopoziomowe (według poziomu wiedzy języka i umiejętności językowych studentów) i inne. Wykładowcom zaleca się stwarzać małe grupy studentów-cudzoziemców, aby stworzone były grupy jednopoziomowe według umiejętności językowych, co pozwoli efektywnie pracować z tekstami i rozwijać pracę w małych grupach („silni” studenci będą pomagać „słabym”).

Ocenianie kejsów występuje praktycznie na wszystkich fazach procesu pracy z kejssem, ale najlepiej na końcu lekcji, a jeśli kejs jest podzielony na kilka zajęć, wtedy zalecane jest to pod koniec badań nad odrębnym tematem. Za aktywne uczestnictwo w pracy z kejsami studenci otrzymują punkty, odpowiednio do systemu oceniania dyscypliny.

W związku z tym zastosowanie metody "case-method" w nauczaniu języków polskiego i ukraińskiego jako obcych jest obiecującym kierunkiem pracy ze studentami, ponieważ nauka języka obcego odbywa się w trybie intensywnym na podstawie określonych sytuacji i zasad gry biznesowej.

Językowo-literackie projekty jako innowacyjna metoda nauczania języków ukraińskiego i polskiego jako obcych

Metoda projektów na obecnym etapie rozwoju ukraińskiej edukacji jest dość popularną. Metoda ta została wprowadzona w latach dwudziestych ubiegłego wieku w Stanach Zjednoczonych. Jej idee związane są z humanizacją filozofii i edukacji amerykańskiego filozofa Johna Dewey'a i Williama Hearda Kilpatricka (*Polarenko, 2014*). Metoda projektów jest popularną, ponieważ opiera się na racjonalnym połączeniu wiedzy teoretycznej i praktycznego stosowania wiedzy do rozwiązania konkretnych, rzeczywistych problemów poprzez pracę zespołową.

Znany metodolog Sergiejew I. S. zauważa, że metodę projektów można opisać jako "pięć P": Problem - Planowanie - Poszukiwanie informacji - Produkt - Prezentacja, a także "szósta P" projektu - jego Portfolio, czyli specjalny plik, który zawiera wszystkie materiały projektowe, w tym projekty, plany, raporty i dokumenty dodatkowe (*Sergiejew, 2004*).

Metoda projektu ma na celu rozwijanie aktywnego, samodzielnego myślenia studentów i uczenie się nie tylko zapamiętywania i reprodukcji wiedzy, którą otrzymują na zajęciach, ale także umiejętności stosowania ich w praktyce. Zaletą metodologii projektowania jest to, że ma ona na celu pracę w zespole. Zdaniem Połata E.S., wspólna praca grupy studenckiej nad projektem jest nierozdzielnie związana z aktywną interakcją komunikacyjną studentów. Tematyka projektu może dotyczyć jednego obszaru tematycznego lub być interdyscyplinarną. Zrealizowany projekt może być prezentowany w różnych formach: artykuł, rekomendacje, album, kolaż itp. Różne formy prezentacji projektu są różnorodne: raport, konferencja, prezentacja, konkurs, impreza itp. Głównym rezultatem prac nad projektem będzie aktualizacja istniejącej i nabycie nowej wiedzy, umiejętności i zdolności oraz ich twórcze zastosowanie w nowych warunkach (*Połat, 2000*).

Wyróżniają takie rodzaje projektów:

1) konstruktywne i praktyczne projekty: kolaż, pamiętnik obserwacji, "wynalazek gry" i jej opis;

- 2) gry i scenki fabularne: granie w grę, dramatyzowanie, napisanie własnej gry, koncert;
- 3) projekty informacyjne i badawcze: badanie regionu lub dowolnego kraju, języka obcego i jego wykorzystania, języków obcych w życiu ludzi;
- 4) projekty konkretnego badania socjologicznego;
- 5) projekty wydawnicze;
- 6) projekty scenariuszowe: wieczory, imprezy;
- 7) projekty kreatywne: bajki, opowiadania, komiksy, gry fabularne itp.

Jednym z głównych zadań uniwersytetu ekonomicznego dziś jest kształtowanie osobowości specjalistów zdolnych dokładnie i niestandardowo pracować z informacją różnych typów. Dlatego też, na zajęciach z języka ukraińskiego i polskiego jako obcych w Kijowskim Narodowym Uniwersytecie Ekonomicznym imienia Wadyma Hetmana w kształceniu studentów-ekonomistów wykorzystywano innowacyjne metody nauczania, na przykład metoda projektów.

Praca nad stworzeniem projektów językowych, literackich i językowo-literackich typów na zajęciach z języka ukraińskiego i polskiego jako obcych jest bardzo interesująca i produktywna jako praca samodzielna. Ona sprzyja lepszej percepcji, podwyższeniu kompetencji językowych i literackich studentów.

Wykorzystywanie metody projektów, a mianowicie stworzenie projektów typu językowego i literackiego, szczegółowe opracowywanie i prezentacje tych projektów pod czas zajęć rozwijają u studentów obserwację, uczą się wyciągać wnioski, porównywać fakty, studenci lepiej znają materiał teoretyczny, lepiej uczą się stosować zdobytą wiedzę w nowych sytuacjach. Na przykład takie projekty jak „Ukraińska poezja klasyczna i współczesna muzyka ukraińska”, „Ukraiński współczesny teatr”, „Polski współczesny teatr”, „Literatura popularna: plusy i minusy”, „Współczesny ukraiński horror”, „Współczesny polski horror”, „Procesy eurointegracyjne we współczesnym języku ukraińskim”, „Zapożyczenia we współczesnym języku polskim”, „Fantasy polska” sprzyjają lepszej orientacji we współczesnym języku polskim i ukraińskim, współczesnej literaturze pięknej, pomogą studentom analizować teksty różnych typów. Wykorzystanie metody projektów zachęca wykładowców i studentów do stałej twórczej pracy, samokształcenia, rozwoju zawodowego.

Projekty językowe motywują studentów do nauki nowoczesnego języka ukraińskiego i polskiego, sprzyjają podwyższeniu kultury językowej przyszłych specjalistów-ekonomistów i mogą być prezentowane w różnych formach: jako prezentacje, lekcje-konferencje, wykłady binarne, gry biznesowe itp. Projektowe twórcze prace na tematy „Terminologia bankowości (rachunkowości, turystyczna, finansowa)”, „Korzystanie z antonimii w praktyce prawnej”, mini-artykuły w stylu naukowym dla własnej gazety („Międzynarodowa współpraca gospodarcza Ukrainy w wymiarze językowym”, „Zawodowa komunikacja ekonomistów (księgowych, programistów, menadżerów”)), krótkie wiadomości naukowo-popularnego charakteru jako część blitz-konferencji („Nowoczesna klasyfikacja słowników”, „Współczesna etyka biznesowa”), duże prezentacje z wykorzystaniem terminologii ekonomicznej ("Strategia rozwoju ukraińskiej gospodarki: analiza tekstów", "Business-kreatywność i język") są bardzo interesującymi dla studentów, pomagają im opanować odpowiedni materiał językowy. Praktyka ta przyczynia się do lepszego zrozumienia cech funkcjonowania współczesnego języka ukraińskiego i polskiego, nabywania umiejętności pisania przejrzystych tekstów, aktywnego korzystania z terminów i terminologii z różnych branż gospodarki itp.

Dość ciekawą pracą na lekcjach jest modelowanie sytuacji działalności zawodowej, stworzenie projektów na temat profesjonalnego języka i etyki. Studenci przygotowują projekty-modele sytuacyjne, które są jak najbardziej zbliżone do realiów działalności zawodowej, w wyższych instytucjach edukacyjnych kierunku gospodarczego przyczynia się do lepszego zrozumienia cech zawodu księgowego, bankiera, menadżera itp.

W projektach związanych z działalnością zawodową często używano biznesowych, rolowych, fabularnych i innych gier. Przeprowadzenie tego typu gier na zajęciach pozwala doskonalić studentom nie tylko teoretyczną i praktyczną wiedzę z języka ukraińskiego i polskiego jako obcych, ale także praktycznych umiejętności ich przyszłego zawodu. Tematy gier mogą być różne: „Ja - pracownik ukraińskiego (polskiego) banku” (studenci pracują z tekstami w języku ukraińskim lub polskim, związanymi z bankowością, przygotowują dialogi i monologi, piszą dokumenty w języku ukraińskim lub polskim), „Giełda: byki i niedźwiedzie” (studenci przygotowują raporty na ten temat, omawiają osobliwości słownictwa zawodowego, terminologii giełdowej, odgrywają sytuacje na giełdzie w formie dialogów) i inne.

Zmodelowane sytuacje zawodowe pozwalają studentom być przełożonym lub podwładnym, specjalistą od którego zależy rozwiązywanie problemów..

Więc praktyczne wykorzystanie metody projektów podczas zajęć z języka ukraińskiego i polskiego jako obcych pozwala wykładowcom wprowadzać i rozwijać nowe metody pracy, podnieść efektywność procesu edukacyjnego i poziomu wiedzy studentów. Podwyższa to jakość wykładów, opanowanie materiału językowego, wzbogaca treść zajęć, zwiększa motywację do nauki języka ukraińskiego i polskiego jako obcych, stwarza warunki do ściślejszej współpracy pomiędzy wykładowcami a studentami.

Metoda „metaplan” na lekcjach języka ukraińskiego i polskiego jako obcych na uczelni ekonomicznej

Metaplan to metoda oparta na organizacji dyskusji grupowych i opracowywaniu skutecznych rozwiązań zespołowych. Metoda ta została stworzona jako alternatywa dla nowoczesnej metody „burza mózgów”. Nazwa „metaplan” jest wiązana z nazwą firmy „Metaplan GmbH”, która rozwinęła tę metodę w 70-80 latach XX wieku w celu zwiększenia skuteczności dyskusji grupowych. Do tego czasu było wykorzystano metodę „burza mózgów”. Zdaniem ekspertów, metoda „burza mózgów” nie dość skuteczna, ponieważ wymaga szybkiego myślenia, refleksji i analizy w krótkim czasie, a to wpływa na jakość końcowego rezultatu.

Metoda metaplanu jest mało znanym sposobem dyskusji, która zawiera elementy burzy mózgów, analizy przypadków (sytuacji), gier. Zdaniem Goncharenko L. A., w nowoczesnych instytucjach edukacyjnych Ukrainy ta metoda prawie nie jest używana, choć jest niezbędna do rozwiązywania złożonych problemów w praktyce gospodarczej, jest metodą bezpośredniej pracy zespołowej (Gonczarenko, 2013). Zaletą metody „metaplan” jest to, że ona opiera się na zasadzie pełnej wizualizacji dyskusji na wszystkich etapach, a to nadaje się do nauczania języka ukraińskiego i polskiego jako obcych.

Metoda „metaplan” w nauczaniu języka ukraińskiego i polskiego jako obcych może być stosowana w małych grupach studentów (5-6 osób) i w dużych grupach (20-25 osób). Praktyka pokazuje, że wykłady, podczas których wykorzystano metodę „metaplan” muszą być bardzo dobrze skonstruowane. Na przykład, do wykładów na temat "Liczebniki w języku polskim", „Która teraz jest godzina?” muszą być przygotowane kartki-obrazy z cyframi,

znakami „plus” i „minus”, narysowanymi zegarami i ruchomymi strzałkami itp. Tablica (lub lepiej ekran) jest kluczowym przedmiotem, na którym muszą być napisane pytania i odpowiedzi w języku polskim lub ukraińskim, podano odpowiedniki angielskie, rosyjskie, włoskie, greckie etc. Większość ilustracji dla analizy językowej robią studenci, pytania teoretyczne na ekranie (tablicy) przygotowuje wykładowca.

Najtrudniejszym i najważniejszym podczas wykładów tego typu jest ścisła reprezentacja problemów, które muszą być uwzględnione w dyskusji, zapisywanie kluczowych momentów, wizualizacja kartek-obrazów, wykorzystanie specjalnych narzędzi etc. Na przykład problemowym pytaniem podczas zajęcia na temat "Która teraz jest godzina?., może być „Czym wyznaczenia czasu w języku polskim podobne do ukraińskich, a czym się różnią?“, a problemowym pytaniem podczas zajęcia na temat „Zaimki osobowe w języku polskim” może być "Pan i Pani: etykieta języka polskiego i ukraińskiego: podobieństwo i różnica".

Więc, stosowanie metody „metaplan” na lekcjach języka ukraińskiego i polskiego jako obcych w uniwersytecie ekonomicznym sprzyja aktywizacji procesu edukacyjnego, wizualizacji teoretycznego i praktycznego materiału, ułatwia to zapamiętanie polskiego i ukraińskiego słownictwa, terminologii, składni itp., kształtuje umiejętności pracy w zespole, co jest bardzo ważne dla doświadczenia zawodowego przyszłych ekonomistów.

Conclusions and suggestions

Więc praktyczne wykorzystanie innowacyjnych metod podczas zajęć z języka ukraińskiego i polskiego jako obcych pozwala wykładowcom wprowadzać i rozwijać nowe metody pracy, podnieść efektywność procesu edukacyjnego i poziomu wiedzy studentów. Poprawia to jakość wykładów, opanowanie materiału językowego, wzbogaca treść zajęć, zwiększa motywację do nauki języka ukraińskiego i polskiego jako obcych, stwarza warunki do ściślejszej współpracy pomiędzy wykładowcami a studentami.

Szczególną uwagę poświęca się też wykorzystaniu metod innowacyjnych i technologii IT w edukacji językowej nowoczesnego uniwersytetu ekonomicznego (metoda case study, metoda projektów, metoda „metaplan” w nauczaniu języków polskiego i ukraińskiego jako obcych).

References

- Czemerkin, S. (2009). *Język ukraiński w Internecie: procesy wewnętrznojęzykowe i zewnętrznostrukturalne*. Kijów. [in Ukrainian].
- Dobrosz-Michiewicz, K., Książopolska, K., Łacheta, J., Tomczak, M., Traczewska, M. (2016). *Problemowe case study do realizacji zajęć warsztatowych: cztery zestawy*. Warszawa: Wyższa Szkoła Turystyki i Języków Obcych w Warszawie. [in Poland].
- Gonczarenko, L. A. (2013). *Celowość zastosowania metody „Metaplan” w nauczaniu dyscyplin humanistycznych w warunkach kształcenia specjalistycznego*. Chersoń: *Tauryjskie Czasopismo Edukacyjne*, 3 (43), 21-25. [in Ukrainian].
- Grzenia, J. (2007). *Komunikacja językowa w Internecie*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN. [in Poland].
- Konowałow, O. J. (2002). *Internet i jego wpływ na rozwój instytucji szkolnictwa średniego, zawodowego i wyższego w Ameryce i Europie. Nowe technologie nauczania*. Kijów: NMCEW. [in Ukrainian].

- Łarina, N. B. (2013). Modele innowacyjne rozwoju zawodowego kadry menedżerskiej: metoda nauczania. Materiały naukowo-metodyczne. Kijów: NAAP. [in Ukrainian].*
- Polarenko, W. S. (2014). Metoda projektów na zajęciach języka angielskiego w uczelniach wyższych. Nowoczesne podejścia i innowacyjne tendencje w nauczaniu języków obcych: materiały IX Międzynarodowej konferencji naukowo-praktycznej. Kijów: NUTU "KPI", 110-114. [in Ukrainian].*
- Połat, E. S. (2000). Metoda projektów na lekcjach języka obcego. Języki obce w szkole. Moskwa, 2, 3-10. [in Russian].*
- Sergiejew, I. S. (2004). Jak organizować zajęcia projektowe studentów: praktyczny przewodnik dla pracowników instytucji kształcenia ogólnego. Moskwa: Arkti. [in Russian].*